

Inatsisartunut qinersisarnermi qinersiviit amerlanerulersinneqarnissaat anguniarlugu Inatsisartunut qinersisarnermi inatsisip allanngortinnissaa pillugu apeqquteqaat aallaavigalugu Inatsisartut oqallinnissaannik siunnersuut.

(Inatsisartut gruppe, Siumut)

Akissuteqaat

(Kommuninut, Nunaqarfinnut, Isorliunerusunut, Attaveqaqatigiinnermut Ineqarnermullu Naalackersuisoq)

Siumup Inatsisartuni ilaasortaaitai Inatsisartunut qinersisarnermi qinersiviit amerlanerulersinneqarnissaat anguniarlugu Inatsisartunut qinersisarnermi inatsisip allanngortinnissaa pillugu apeqquteqaat aallaavigalugu Inatsisartut oqallinnissaannik siunnersuummik saqqummiussaqrput. Kiisalu siunnersuut Inatsisartunut qinigaasinnaatitaanermi Kalaallit Nunaanni sivikinnerpaamik ukiuni marlunni imaluunniit arfineq marlunni najugaqarsimanissap piumasqaatinngornissaata oqallisigineqarnissaanik kissaateqarnermik imaqrpoq. Tamanna pissappat qinersisarnermut inatsimmut allannguutissatut siunnersuutip 2018-imi Inatsisartut upernaakkut ataatsimiinneranni saqqummiunneqarnissaa kissaatigineqrpoq.

Naalackersuisut apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiami Inatsisartunut qinersisarnermi qinersiviit amerlanerulernissaannut tunngatillugu imaattunik oqaaseqaatissaqrput:

Siunnersuuteqartup erseqqissaatigeriigaatut, Inatsisartut 1998-imi Kalaallit Nunaanni Inatsisartunut qinersisarneq pillugu Inatsisartut inatsisaannut allannguut akueraat. Inatsisip allanngortinneqarnerani tassani qinersivinnut arfineq pingasunut, nunap immikkoortuini qinikkanut 26-inut aamma ilassutitut qinikkanut tallimat aqqissuussineq atorunnaarsinneqrpoq aammalu Kalaallit Nunaat tamakkerluni qinersivittut atuutsinneqalerluni. Inatsisartut sulineranni nuna tamakkerlugu politikkikkut tunngavissat pingaarnerit siuarsarneqarnissaat, tamatumalu nassatarisaanik nunap immikkoortuini assigiinngitsuni immikkut soqutigisanut akisussaaffiit Inatsisartuni ilaasortanut tamarmiusunut tutsinneqarnissaat allannguinnermut tunngavigineqrpoq.

Aqqissuussineq sionatigut atuuttoq tunngavigalugu nunap immikkoortuini qinikkat partiimut imaluunniit kattusseqatigiinnut attuumassutillit partiit imaluunniit kattusseqatigiit akornanni agguarneqartarput, taamaalillunilu nunap immikkoortuani qinigaq siulleq tassaasarpog qinersisarnermi inunnit amerlanerpaanit taaneqarsimasog, qinigaq tulleg tassaasarluni inunnit amerlanerpaat tulliinit qinerneqartoq il.il., tamannalu nunap immikkoortuani qinikkat, qinersivimmi partiimut imaluunniit kattusseqatigiinnut attuumassutillinnut agguarneqartut nungunnissaasa tungaanut pisarpoq.

Aqqissuussinermik taamaattumik atuutsitsisoqaleqqissappat, illoqarfiit tamarmik Inatsisartuni ilaasortaaitaqalernissaat qulakkeerneqarsinnaanngilaq, qinersivimmi ataatsimi qinikkat tassaasinnaammata qinersivimmi illoqarfimmit ataatsimit amerlanerusunilluunniit pisut, kisiannili illoqarfiit tamakkerneqaratik. Tamatumani pingaartumik kommunit aggorneri malillugit qinersivimmi ataatsimi illoqarfiit minnerit qinerseeriaatsip allanngortinneqarnerani isertitaqanngitsoortarsinnaanerat ilimagineqarsinnaavoq. Kiisalu nunap immikkoortuini qinikkat qinersivinni innuttaasut amerlassusaat tunngavigalugu qinersivinnut

agguarneqartariaqartassapput, amerlaqatigiikannersunik ilaasortaaitaqartarnissaq qulakkeerniarlugu.

Aamma qinersiviit agguarneqarnerat pillugu oqallinneq nutaajunngilaq. Inatsisartuni partiit ilaasortaat arlallit maanna aaqqissuussinerup allanngortinneqarnissaanut siunnersuutiniq assingusunik saqqummiussisareerput. Kisiannili Inatsisartuni siunnersuutitut tapersiisut amerlanerussuteqartarsimangillat.

Kingullermik Partii Naleqqamiit Inatsisartuni ilaasortaq Anthon Frederiksen 2016-imi upernaakkut ataatsimiinnermi Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuummik saqqummiussivoq, Naalakkersuisut 2017-imi upernaakkut ataatsimiinnissamut qinersisarnermut inatsimmut allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussinissamut peqquneqassasut, tassani Qaanaap Ittoqqortoormiillu tullianik Inatsisartunut qinersinissamut immikkut qinersiviunissaannik qulakkeerinissaq siunertarineqarluni.

Taamani siunnersuut Inatsisartuni amerlanerussuteqartunit taparserneqanngilaq.

Taamatuttaaq qinersisarnermut inatsisip allanngortinneqarnissaa tunngavissaqanngitsoq siuliani Naalakkersuusimasut isumaqarput.

Tamatuma kingorna Inatsiartut aalajangerput, Inatsiseqarnermut Ataatsimiititaliap siunnersuuteqarnera tunngavigalugu UPA2017-ip naannginnerani, qinersiviit ataasiakkaat atatiinnarnerisigut maanna qinerseriaasiusup pitsaaqutaanut ajoqutaanullu nassuiaammik suliaqarnissamut Naalakkersuisut peqquneqassasut.

Nassuiaat professor Jørgen Elklit-mit, Aarhus Universitet-imi Institut for Statskundskab-imeersumit suliarineqarpoq, taassumalu qulequtaraa: Qinerseriaasiusup atuuttup pitsaaqutai ajoqutaalu pillugit Inatsisartunut nassuiaat 22. december 2016-imeersoq. Nassuiaat Inatsisartuni ilaasortanut agguanneqareerpoq.

Kiisalu Naalakkersuisut qinigaasinnaatitaanermut Kalaallit Nunaanni najugaqartussaaitaanerup piumasarineqarnissaanut imaattunik oqaaseqaatissaqarput.

Tamat katersuuffiit qinigaasinnaatitaanerup nalinginnaasuunera inuiaqatigiinnut oqartussaaqatigiinnut ilisarnaataavoq. Tassalu innuttaasut kikkulluunniit, piumasaaqatit tunngaviusut ilaannik naammassinnissimasut qinigaasinnaatitaapput. Assersuutigalugu FN-ip innuttaasut politikikkullu pisinnaatitaaffiit pillugit isumaqatigiissutaani artikel 25-imi imatut allassimasoqarpoq:

Innutaasoq kinaluunniit... naammaginangitsumik killilersorneqarani pisinnaatinneqarpoq periarfissaqarlunilu:

- a) pisortani susassaqrarfiit isumagineqarnerinut toqqaannartumik imaluunniit ilaasortassatut qinikkat aqutigalugit peqataassalluni;
- b) nalinginnaasumik naliigiiffiusumillu taasisinnaaneq tunngavigalugu qinersinerni piffissalikkani taasisalluni qinigaassallunilu...

Ullumikkut Kalaallit Nunaanni qinigaasinnaatitaanermi inersimasutut oqartussaassuseqarnissaq aammalu qinersinissaq sioqqullugu sivikinnerpaamik qaammatini arfinilinni Kalaallit Nunaanni aalajangersimasumik najugaqarsimanissaq pingaarnertut tunngavigineqarpoq. Aamma Inatsisartuni qinersinermi qinigaasinnaatitaanermut danskisut innuttaassuseqarnissaq piumasarineqarpoq, soorlumi folketingimut qinersinermi taamaattooq.

Naalackersuisut isumaqarput maanna aalajangersakkat malillugit Inatsisartunut qinersinermut peqataasinnaatitaaneq FN-ip innuttaasutut politikkikkullu pisinnaatitaaffiit pillugit isumaqatigiissutaanut naapertuulluortoq, innuttaasuni inersimasut tamangajammik najukkani inuiaqatigiit iluanni nunalu tamakkerlugu tamat katersuuffiini qinersinnaatitaammata.

Kiisalu ilisimatitsissutigineqassaaq, maannakkut Naalackersuisut Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummik Kalaallit Nunaanni Inatsisartunut qinersisarneq pillugu Inatsisartut inatsisaata allanngortinneqarnissaanik piareersaassallutik pilersaaruteqanngimmata, aammalu inatsisissatut siunnersuutip taamaattup Inatsisartut 2018-imi upernaakkut ataatsimiinneranni suliassatut saqqummiissallutik pilersaaruteqaratik.

Taamatut oqaaseqarluta inuit tamat oqartussaaqataanerat ataqqillugu Naalackersuisuniit apeqquteqaat tunngavigalugu ammasumik aammalu torersumik oqallinnissaq qilanaaraarput.